

Н. М. Дзьомба

кандидат наук із соціальних комунікацій
доцент кафедри журналістики та засобів масової комунікації
e-mail: dznatalia@ukr.net, ORCID: 0000-0002-7986-2396
Національний університет «Львівська політехніка»
вул. Князя Романа, 3, м. Львів, Україна, 79000

ЕТИКА ВВС ЩОДО ЗАХИСТУ ДІТЕЙ

Мета дослідження – окреслити концепцію редакційної політики Британської телерадіомовної корпорації щодо висвітлення проблемних у журналістиці питань, пов'язаних із дітьми, виробництва контенту, спеціально призначеного чи ймовірно доступного для неповнолітньої аудиторії, інших можливих форм прямої чи опосередкованої взаємодії медійників із дітьми.

Методи дослідження. Дослідження стало можливим за проведення традиційного (змістового) аналізу документів із журналістської етики Британської телерадіомовної корпорації, у яких порушено відповідні питання редакційної політики, та історіографічних джерел наукової проблеми. Попередньо ж здійснено пошуково-дослідну роботу із встановлення тих та інших документів. Відтак, синтезуючи проаналізований матеріал, поставленої мети вдалося досягнути.

Результати. У статті представлено корпус чинних редакційних документів Британської телерадіомовної корпорації, які регулюють діяльність журналістів при тих чи інших формах взаємодії з дітьми. Завдяки вивченню історіографічної літератури коротко розглянуто витоки редакційної політики ВВС щодо так званого «дитячого питання». Проаналізовано зміст актуальних сьогодні документів, зокрема таких як Редакційні настанови ВВС, Політика ВВС щодо захисту, Кодекс поведінки ВВС, Путівник по роботі з дітьми на ВВС тощо. Наголошено на потенційно найбільш важливих для української журналістики нормах етики ВВС щодо дітей. Встановлено цінності, на яких базується редакційна політика Британської телерадіомовної корпорації в питанні захисту дітей.

Новизна. Із цією розвідкою моральні імперативи Британської телерадіомовної корпорації щодо дітей поповнять журналістську етику як галузь знання, відповідна наукова проблема у якій досі належно не розкрита.

Практичне значення. Дослідження сприятиме формуванню журналістської моралі щодо дітей як специфічної аудиторії та особливого джерела інформації. Із цією ж метою розвідка може бути використана в подальших наукових дослідженнях у галузі журналістської етики.

Ключові слова: журналістська етика, Британська телерадіомовна корпорація (ВВС), дитина / діти, Редакційні настанови ВВС, ЗМІ, журналістика.

I. Вступ

З початку свого заснування в жовтні 1922 р. британська радіомовна корпорація ВВС (British Broadcasting Corporation) намагалася дотримуватися моральних стандартів. Про це свідчить її прагнення залишатися незалежною від влади, інших політичних сил та комерційних організацій [3, с. 53]. За майже століття функціонування ВВС сформувався позитивний імідж медіакорпорації не лише серед численної світової аудиторії, а й у міжнародному журналістському середовищі. Так, до прикладу, етичний кодекс суспільного мовника Британії *Редакційні настанови ВВС (The BBC's Editorial Standards)* взяв за основу своєї діяльності заснований 2013 р. український цифровий мовник Громадське телебачення. Укладений невдовзі кодекс Громадського – *Редакційна політика (базована на редакційних настановах ВВС)* [1] (2014) – містить цілі фрагменти, запозичені з *Редакційних настанов ВВС* [2] у редакції документа 2005 р.

Особливу увагу в *Редакційних настановах ВВС* приділено питанню роботи журналістів із дітьми. Про це йдеться в дев'ятому розділі документа – *Взаємодія з дітьми і молоддю (Children and Young People as Contributors)* [6]. *Редакційні настанови ВВС*, очевидно, дуже важливий, але не єдиний документ, який регулює діяльність журналістів Британської телерадіомовної корпорації в аспекті взаємодії з неповнолітніми.

Покоління сучасних дітей з раннього дитинства має доступ до інформації за посередництва медій. Журналісти, у свою чергу, не оминають тем, пов'язаних із дітьми, особливо якщо такі можуть відбутися в інформаційному просторі як сенсації. Часто при цьому медійники – чи то свідо-

мо, чи з незнання – порушують права дітей, інтереси яких, на перший погляд, намагаються відстоювати. Документи із журналістської етики, як-от *Редакційні настанови BBC*, де-юре є моральним імперативом, поставилим на узгодженні й балансі якнайкращих інтересів дитини та обов'язків журналіста з інформування громадськості про суспільно важливі процеси. Відтак саме такі документи – й передусім авторитетних засобів масової інформації – можуть слугувати орієнтиром для журналістів, які прагнуть бути професіоналами у своїй справі.

II. Постановка завдання та методи дослідження

Зважаючи на тривалу історію BBC з виробництва зорієнтованого на дітей контенту (перша дитяча програма почала виходити в рік заснування радіокорпорації [9]) і загальне взорування на британського мовника як на втілення якісної журналістики, доцільно з'ясувати, якими етичними нормами та принципами керується Британська телерадіомовна корпорація в питанні захисту інтересів дітей при взаємодії з ними в тій чи іншій формі. Ця розвідка повинна окреслити концепцію редакційної політики Британської телерадіомовної корпорації щодо висвітлення проблемних у журналістиці питань, пов'язаних із дітьми, виробництва контенту, спеціально призначеного чи ймовірно доступного для неповнолітньої аудиторії, інших можливих форм взаємодії медійників із дітьми. Досягнення такої мети передбачає проведення традиційного (змістового) аналізу документів із журналістської етики Британської телерадіомовної корпорації, у яких порушено відповідні питання редакційної політики. Попередньо ж необхідно здійснити пошуково-дослідну роботу із встановлення таких документів та історіографії проблеми.

III. Результати

Хронологічно найбільш актуальним дослідженням етики BBC щодо захисту дітей є студія Зари Хілі (*англ. Zara Healy*), викладачки Школи кіно та медіа Університету Лінкольна (Пенсильванія, США), у минулому журналістки BBC з двадцятирічним досвідом. На січень 2022 р. було заплановано захист її дисертації «„Дитяча година“ (1922–1945): історія першого радіошоу BBC для дітей у Британії». У цьому дослідженні, окрім іншого, вивчено рівень інформаційного обслуговування дітей з боку BBC й те, яку роль у цьому процесі відігравали самі діти. У статті «*BBC і дитячий радіослухач у 1920-х роках*» [9], опублікованій 3 січня 2022 р. у *BBC Blogs*¹, Зара Хілі коротко висвітлила історію зародження дитячого радіо та проаналізувала чотири архівні документи, у яких ішлося про різні аспекти підвищення якості обслуговування неповнолітньої аудиторії. «Архівні файли показують, як були створені програми, та внутрішні дискусії про те, як найкраще обслуговувати дітей-слухачів. – пише Зара Хілі, – BBC серйозно сприйняла цю відповідальність, але знала дуже мало про дитячу аудиторію в 1920-х роках» [9]. Авторка стверджує, що сам факт організації радіошоу для дітей «Дитяча година» в перший рік існування BBC засвідчує те, що діти були дуже цінною аудиторією. Цікаво, вони виступали не лише слухачами «Дитячої години», а й брали участь у її створенні безпосередньо з радіостудії чи інших локацій. «Звіт про радіокола» (серпень 1926 р.) (один із віднайдених та проаналізованих дослідницею документів), як пише Зара Хілі, «ілюструє ранні інтерактивні стосунки BBC з дитячою аудиторією та показує, скільки свободи було надано персоналу для організації цих заходів» [9].

Якщо в дослідженнях Зари Хілі етика BBC щодо захисту дітей розглянута через масив емпіричного матеріалу (проаналізовано випуски щоденного радіошоу «Дитяча година» за більш ніж 20 років), а також через аналіз історичних документів BBC (Протокол першого засідання «Консультативного комітету „Дитячої години“» від 24 березня 1924 р.; «Дитячий куточок», 1924 р.; «Звіт про радіокола», серпень 1926 р.; «Провінційні станції – звіт про „Дитячі години“» від 27 лютого 1927 р.), то в наведеній статті ця наукова проблема розкривається на основі чинних сьогодні документів із журналістської етики Британської телерадіомовної корпорації.

Етику BBC щодо захисту дітей розкривають такі документи: *Редакційні настанови BBC (The BBC's Editorial Standards)* [12], *Політика BBC щодо захисту (BBC Safeguarding Policy)* [5], *Рекомендації. Робота з дітьми і молоддю як дописувачами (Guidance. Working with children and young people as contributors)* [8], *Кодекс поведінки BBC (BBC Code of Conduct-Safeguarding)* [4], *Рекомендації щодо соціальних мереж для молодих виконавців (Social Media Guidelines for Young Performers)* [11], *Путівник по роботі з дітьми на BBC (Guide to Working with Children at The BBC)* [13], *Структура для незалежних виробничих компаній, які працюють над продукцією BBC (Framework for Independent Production Companies Working on BBC Productions)* [7]. «Кожен, хто безпосередньо взаємодіє з дітьми від імені BBC, повинен дотримуватися нашої Політики захисту дітей, Кодексу поведінки та Путівника по роботі з дітьми на BBC. – читаємо на офіційному сайті BBC у розділі *Політика і вказівки*. – Кожен, хто працює на BBC (...) несе відповідальність за забезпечення добробуту дітей» [10]. Нижче коротко проаналізуємо названі документи, у яких власне й ідеться про те, як дотримуватися цієї вимоги на практиці.

Етичний кодекс Британської телерадіомовної корпорації – *Редакційні настанови BBC* – чинний сьогодні у своїй черговій редакції, що відбулася в червні 2019 р. У попередніх варіантах до-

¹ BBC Blogs – проект, місією якого є розкриття історичної ролі Британської телерадіомовної корпорації через серію науково-популярних матеріалів, підготовлених науковцями та журналістами на основі архівів BBC.

кумента, як-от *Редакційних настанов* BBC 2005 р., питанню захисту дітей при взаємодії із журналістами і медійним продуктом уже було приділено значну увагу. Так, у дев'ятому розділі під назвою *Діти* були наведені редакційні принципи і політика BBC щодо захисту дітей, детально прописаними були питання дозволу батьків на залучення дитини до медіавиробництва, можливих ризиків для неповнолітніх від їхньої ролі медіаперсонажів, випадки, у яких варто вдаватися до забезпечення анонімності дитини, зрештою, захисту дітей як користувачів продукції BBC, головне в інтернеті. Більше того, діти визнані однією із цінностей BBC, нарівні з такими, як, до прикладу, правдивість, точність, безсторонність інформації чи недоторканість приватного життя. «Ми завжди прагнутимо до збереження благополуччя дітей і молоді, які беруть участь і показані в наших матеріалах, незалежно від того, де у світі ми працюємо. Ми також маємо ставити на належні місця в розкладі матеріали, що можуть не підходити для дітей» [2], – зазначено в першому розділі документа *Редакційні цінності BBC*.

Редакційні настанови BBC 2019 р., як і інші редакції документа, є вдосконаленою на основі колективного журналістського досвіду версією попередньої. Тому більшість положень, викладених у найновішій із них, можна побачити вже в документі BBC за 2005 р. На відміну від нього, чинний сьогодні етичний кодекс BBC у частині щодо так званого дитячого питання містить три підпункти: *Вступ*, *Обов'язкові рекомендації* та *Настанови* (структурні елементи більшості розділів документа). Під категорією «діти» тепер розуміють осіб до 16 років, молодь – люди 16- й 17-річного віку. Досі межею між дітьми і молоддю для BBC було досягнення особою 15 років. В обох редакціях документа, однак, наголошено на тому, що такий підхід не є юридичним. Тому BBC зобов'язується з особливою увагою ставитися до осіб, молодше 18 років, які в тій чи іншій формі взаємодіють із британським мовником. Окрім цього, у *Вступі* до розділу *Взаємодія з дітьми і молоддю* зазначено, що редакційна етика BBC щодо дітей базується на правових основах, зокрема згадано *Конвенцію про права дитини ООН*, а також документ *Політика BBC щодо захисту дітей (BBC's Child Protection Policy)*, або ж *Політика BBC щодо захисту (BBC Safeguarding Policy)* (назву змінено внаслідок редакції 25 березня 2022 р.). Якнайкращі інтереси дітей проголошуються пріоритетнішими за будь-які редакційні вимоги. І використовуючи продукцію BBC (до речі, інформування, виховання та розваги дітей медіакорпорація розуміє своїми завданнями щодо цієї аудиторії [10]), і долучаючись до її виробництва як герої програм, діти повинні бути захищеними від шкоди, яка із цього може випливати. Між вимогою журналістики точно відображати дійсність, включно з насильством й іншими подіями, емоційно шкідливими для неповнолітніх, і захистом інтересів дітей BBC намагається балансувати з користю для останніх. Такої самої позиції медіакорпорація дотримується й щодо права дітей на висловлення власних думок (гарантоване Конвенцією про права дитини ООН): використовувати його доцільно лиш у тих випадках, коли участь дитини у виробництві контенту не становить небезпеки її благополуччю. Залучення дитини повинно бути обґрунтовано, а потенційна шкода не може бути виправдана навіть згодою батьків чи офіційних представників дитини на її участь у медіавиробництві.

Якщо в першій частині – *Вступі* до розділу *Взаємодія з дітьми та молоддю* – окреслено загальні засади редакційної політики BBC щодо захисту дітей, то в наступному, *Обов'язкових рекомендаціях*, прописано алгоритм дій журналіста в найбільш складних ситуаціях, пов'язаних із дітьми, які можуть виникнути в його роботі. Кожне з положень цих рекомендацій супроводжується відповідним деталізованим тлумаченням з прикінцевого, третього підрозділу – *Настанови*. *Обов'язкові рекомендації* BBC щодо захисту дітей зобов'язують журналістів передавати інформацію про потенційну небезпеку чи загрожене становище осіб, які не досягли 18-річного віку, у відповідні служби із роботи з дітьми, службу екстреної допомоги, редакторам тощо. Маючи намір поширювати особисту інформацію про дитину без її згоди, журналіст BBC повинен обговорити це питання з головним редактором. Участь дитини у виробництві продукції неможлива без згоди на це її батьків. У випадку відмови журналіст може звернутися до головного редактора, який, оцінивши конкретну ситуацію, вирішує питання підготовки й розповсюдження матеріалу. При цьому він повинен керуватися такими критеріями, як особиста користь для дитини та значний суспільний інтерес.

Більш практично вищеописані вимоги розкрито в третій частині спеціального розділу щодо захисту дітей *Редакційних настанов BBC – Настанови*. Структурно він складається із чотирьох підпунктів: *Забезпечення добробуту дітей та молоді*, *Інформована згода від дітей*, *Вплив внеску*, *Ліцензування дитячих виконавців*. Наведемо деякі з настанов. Так, за потреби нерозголошення місця проживання (перебування) неповнолітнього героя матеріалу з мотивів його безпеки й добробуту журналіст BBC повинен стежити, щоб ця інформація не розкрилася в непрямий спосіб – через використання даних із його тексту чи в поєднанні таких із загальнодоступною інформацією; варто уникати заохочення дітей до висловлювань у медіях, якщо вони не досягнули певного мінімального віку; за жодних обставин не можна запитувати більше персональних даних про неповнолітнього героя, аніж потрібно.

Перш ніж звернутися по дозвіл щодо опитування дитини до батьків неповнолітнього чи осіб, які їх замінюють, журналіст BBC повинен упевнитися, що відповідне бажання є в самої дитини. Пропонуючи їй участь у створенні медійного продукту, необхідно доступно пояснити дитині, у чому полягає суть звернення до неї, які позитивні та негативні наслідки можливі у випадку її згоди, а також те, що відмова чи погодження є однаково нормальною реакцією на таку пропозицію. Що молодшого віку дитина, яку потрібно залучити до медіавиробництва, а тема делікатніша, то більшою є потреба в отриманні згоди батьків неповнолітньої особи на її участь. «Згода батьків, – зазначено в *Настановах*, – означає інформовану згоду батьків, законного опікуна чи іншої особи віком від 18 років, яка замінює батьків, у тому числі головного учителя» [6]. Без згоди батьків допускається опитувати дитину, молодшу 16 років, якщо це дозволяє предмет розмови або отримати таку згоду неможливо, тоді як без неї не обійтися навіть у випадку з молоддю 16- й 17-річного віку, якщо особа залучена до програми з вразливим чи потенційно шкідливим змістом, особливостей її участі у виробництві продукту чи інших особистих обставин. Відмова батьків, однак, не зобов'язує журналіста відмовитися від свого наміру: головний редактор, до якого варто звернутися в такому випадку, може розпорядитися працювати над матеріалом без згоди батьків дитини на отримання і висвітлення інформації про неї, якщо користь для дитини у конкретній ситуації є очевидною або ж це виправдано суспільним інтересом. Згоди батьків та бажання самої дитини на її участь, з іншого боку, може бути недостатньо для збору й поширення інформації про неповнолітню особу на BBC, якщо такі дії журналіста можуть завдати шкоди добробуту дитини. Цьому питанню власне приділено увагу у наступному, третьому підпункті цієї частини документа, який так і називається – *Наслідки участі*. Так, особливої уваги потребує положення щодо ідентифікації в журналістському матеріалі неповнолітньої особи, причетної до злочинної діяльності. У таких випадках рекомендовано зважати на потенційні наслідки розголошення інформації, вік дитини та масштаб проступку. Окрім цього, журналістові варто звернутися по консультацію до юриста. «Однак ми зазвичай не повинні ідентифікувати осіб молодше 18 років, показуючи таку поведінку, щоб проілюструвати практику» [6], – прописано в *Настановах*. Більше того, якщо через ідентифікацію особи неповнолітнього, батьки якого вчиняють злочинну діяльність, шкоди може бути завдано дитині, то її персональні дані повинні залишатися нерозголошеними. В останній частині цього підрозділу – *Ліцензування виробництва за участі дітей* – наголошено на тому, що при залученні дітей до виробництва медійної продукції необхідно враховувати відповідні положення місцевого законодавства.

Документ *Політика BBC щодо захисту* (востаннє оновлений 25 березня 2022 р.) містить шість частин: *Вступ, Розуміння захисту, Процеси щодо управління ризиком, Ключові елементи керування, Винятки з політики, Додатки*. У *Вступі* прописано мету документа, що полягає в окресленні алгоритму дій працівників медіакорпорації, спрямованих на захист інтересів дітей і молоді, які співпрацюють з BBC. Наголошено на правомірності визначених дій – їх підґрунтям виступає законодавство Великої Британії. Зазначено, що кожен співробітник відповідальний за добробут дитини, хоч би яким способом вона взаємодіяла з BBC. Співробітництво з дітьми визнається дуже важливим для BBC як громадського мовника, який, зазначено, щорічно взаємодіє з 6 мільйонами дітей за посередництва своєї продукції. У *Вступі до Політики BBC щодо захисту* згадано про такий документ BBC, як *Кодекс поведінки*, що теж спрямований на ефективну співпрацю медійників із неповнолітніми. Тут же прописано зобов'язання, які бере на себе Британська телерадіомовна корпорація щодо співробітників BBC та, навпаки, чого очікує від останніх. Так, BBC гарантує своїм працівникам визнання дітей та молоді як непорушної цінності, забезпечує можливість в будь-який необхідний момент скористатися послугами уповноваженого корпорації із захисту дітей, убезпечує від неетичного поведіння з неповнолітніми завдяки розробці низки документів редакційної політики, проводить навчальні заходи з метою опанування норм етики тощо. «Ми продовжуємо будувати відкриту та прозору культуру захисту, де співробітники та волонтери, діти, молоді люди та їхні сім'ї ставляться один до одного з повагою та спокійно висловлюють свої проблеми, не побоюючись за наслідки» [5], – ідеться у документі. Від своїх співробітників медіакорпорація натомість очікує пріоритету добробуту дітей у ставленні до них, дотримання етичних норм та редакційної політики BBC щодо дітей, а також повідомлення про такі порушення відповідним особам не пізніше, ніж протягом 24 годин. Закінчується вступна частина *Політики BBC щодо захисту* питанням наслідків недотримання співробітником медіакорпорації етичних правил поведінки щодо неповнолітніх. Так, міра відповідальності за неналежне поведіння з дітьми є дуже високою, нехтування редакційною політикою BBC загрожує кримінальною або дисциплінарною відповідальністю недобросовісному працівникові. Сама ж медіакорпорація може поплатитися через такого співробітника фінансуванням, ліцензією чи підтримкою партнерів і, звісно, довірою аудиторії. Наголошено й на шкоді щодо дітей: «Жорстоке поведіння, – ідеться у документі, – може суттєво знищити або вплинути на життя дитини чи молодої людини; не тільки в короткостроковій перспективі, але це може мати руйнівний вплив на те, як дитина чи молода людина рухається по життю, та на вибір, який вони роблять» [5].

Другий розділ документа *Політика BBC щодо захисту – Розуміння захисту* – спрямований на розкриття поняття та концепції захисту дітей, окремими питаннями винесено безпеку та захист в інтернеті, алгоритм дій журналіста під час зізнання дитини про жорстоке поводження та після такого, проблему конфіденційності дитини, навіть аспект щодо захисту дітей співробітників BBC під час перебування батьків на робочому місці. Поняття захисту в документі юридично обумовлене. Воно базується на таких законодавчих актах, як *Спільна робота для захисту дітей* (2020) та *Законі про захист вразливих груп* (2006). Співробітники BBC повинні не лише розуміти складові захисту дитини (захист від жорстокого поводження, від погіршення здоров'я, гідні умови зростання, можливість розвитку), але також уміти розрізняти види насильства (фізичне, сексуальне, емоційне, нехтування й цькування) та ідентифікувати його. «Співробітникам, які працюють з дітьми та молодими людьми, радимо зберігати позицію „це може статися тут“, коли йдеться про охорону» [5], – зазначено в документі. Попри те, що в багатьох соціальних мережах дітям до 13 років заборонено мати власні акаунти, цього часто не дотримуються. Тому співробітникам BBC як публічним особам слід зважати не лише на контент, який вони виробляють, але також на наповнення персональних сторінок у соціальних медіях. Натрапивши в інтернеті на матеріал із вмістом жорстокого поводження з дітьми, працівник BBC повинен повідомляти про це, і спеціальні агентства зможуть видалити шкідливу інформацію.

У випадку, якщо дитина вирішила поділитися із журналістом історією жорстокого поводження із нею, співробітнику BBC рекомендується попередити неповнолітнього співрозмовника про те, що цю інформацію доведеться розкрити третій особі, щоб захистити його. Так, комунікуючи з дитиною, яка потерпіла, журналіст повинен зберігати спокій, не видавати свого занепокоєння чи шокового стану, демонструвати увагу та довіру до дитини, не розпитувати деталей перебігу події. Також він має поінформувати дитину про те, що серйозно сприймає розмову і поділиться нею тільки із тими, хто матиме вплив на вирішення ситуації. У випадках, коли співробітник BBC довідався чи запідозрив про заподіяння шкоди дитині, в тому числі з боку колег, він повинен повідомити про це. Якщо йдеться про актуальну небезпеку, потрібно звертатися до поліції, в інших випадках – повідомляти раднику із роботи з дітьми чи Команді захисту BBC протягом 24 годин, скориставшись електронною адресою чи формою звітності. Саме названі об'єкти надалі займаються питанням і несуть відповідальність за розвиток ситуації. Щодо проблеми конфіденційності дитини, яка перебуває у небезпеці, рекомендовано поступатися нею у випадках, якщо це може захистити неповнолітню особу. «Ви повинні переконатися, що інформація, якою ви ділитесь, необхідна для мети, з якою ви нею ділитесь, розповсюджується лише тим особам, яким вона потрібна, є точною та актуальною, розповсюджується вчасно та надійно» [5]. Врешті останній, сьомий підпункт розділу *Розуміння захисту*, застерігає співробітників BBC від відвідування їхніми дітьми робочого місця батьків, адже це, через брак уваги, може становити небезпеку для них.

У третій частині *Політики BBC щодо захисту* йдеться про механізми долання ризиків, пов'язаних із потенційною шкодою дитині, залученій до виробництва BBC. Під час найму на роботу ймовірних працівників BBC проводить ретельний відбір на предмет придатності кандидата до роботи з дітьми, «використовуючи відкриті, справедливі та надійні заходи оцінювання» [5]. За певних обставин щодо співробітника можуть застосовуватися розширені чи стандартні обмеження в контакт з дітьми. Кожен працівник медіакорпорації, який планує працювати з дітьми, повинен перед початком роботи пройти онлайн-навчання щодо захисту на базовому чи більш глибокому рівні. Отримавши дозвіл на роботу із залученням дітей, працівник BBC стикається з питанням отримання згоди на участь неповнолітньої особи у виробництві. Хоч вона не замінює відповідного документа про згоду батьків дитини на її залучення, проте є дуже важливою – «це спосіб залучення дитини та молоді людини до процесу прийняття рішень» [5]. Якщо йдеться про співпрацю з дитиною до 16 років, журналіст, незалежно від теми матеріалу, повинен отримати письмову згоду батьків чи інших уповноважених осіб на залучення дитини. У випадку, якщо йдеться про молоду людину після 16 років, можна обмежитися письмовою згодою самого неповнолітнього, а батьків чи офіційних представників поставити до відома. По більш детальну інформацію щодо згоди на участь дитини в медіавиробництві документ рекомендує звертатися до *Редакційних настанов BBC*, детальний аналіз яких наведено вище.

У п'ятій частині документа – *Винятки з політики* – коротко описано, у якому випадку співробітник BBC може відійти від прописаних правил поведінки. Це допускається лише тоді, коли порушити певний стандарт необхідно для того, щоб досягнути важливої мети. Попередньо ж питання слід обговорити з керівником відділу захисту або звернутися до команди захисту. Завершується документ *Політика BBC щодо захисту* підрозділом *Додатки*, у якому наведено контакти важливих посадових осіб BBC, адреси корисних сайтів із додатковою інформацією, трактування основних понять у сфері захисту дітей та молоді, перелік ознак та індикаторів жорстокого поводження, врешті перелік юридичних документів щодо захисту дітей Англії, Шотландії, Уельсу, Північної Ірландії. У підсумку зазначено: «У Сполученому Королівстві діє низка законодавчих

актів, які спрямовані на захист дитини, і вони впливають на те, як BBC функціонує у відносинах з дітьми» [5].

Окремим додатком винесено ще один важливий документ BBC щодо захисту дітей – *Кодекс поведінки BBC*. Це десять чітких рекомендацій для співробітників BBC. Першою серед них є дотримання пріоритету безпеки дитини в будь-якій ситуації. Також наголошено на тому, що журналіст не повинен мати жодних контактів із дитиною, з якою співпрацює, поза роботою – варто уникати дружби в соціальних мережах та інших подібних стосунків. Спілкування з неповнолітніми має бути належним: відповідна мова та повага до дітей, справедливе ставлення, без упереджень та дискримінації. Врешті, якщо є підозра, що дитина перебуває в небезпеці, про це потрібно негайно повідомити раднику з питань роботи з дітьми або команду безпеки BBC, іншому керівникові.

У *Путівнику по роботі з дітьми на BBC* в скороченому вигляді подано інформацію, яка міститься в документі *Політика BBC щодо захисту*, а також наведено *Кодекс поведінки BBC*. Тут порушено основні проблемні питання поводження із дітьми, такі як рекомендації з безпеки в інтернеті, питання згоди на участь у виробництві, механізм оцінювання ризику для дитини тощо.

IV. Висновки

За час своєї столітньої діяльності Британська телерадіомовна корпорація в питанні захисту дітей еволюціонувала до крайнього дитиноцентризму. Етичні норми BBC щодо поводження з неповнолітніми при залученні їх до медіавиробництва фокусуються в принципі пріоритету безпеки дитини над будь-якими редакційними завданнями. Ще однією ціннісною підвалиною редакційної політики BBC щодо дітей є законність – етика корпорації законодавчо узгоджена.

Особливо цінними для української журналістики могли б стати норми етики BBC щодо комунікації з дитиною, яка зазнала жорстокого поводження, а також щодо отримання згоди самої дитини та її батьків чи офіційного представника, що їх замінює, на залучення неповнолітньої особи до медіавиробництва.

Якщо при запозиченні окремих правил та норм поведінки може виникнути проблема законодавчого (не)узгодження, то перейняти цінності BBC щодо дітей українській журналістиці можна й крайнє необхідно.

Список використаної літератури

1. Редакційна політика (базована на редакційних настановах BBC). Київ, 2014. URL: <https://www.prostir.ua/wp-content/uploads/2016/04/%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0-%D0%93%D0%A0-%D0%9D%D0%93.pdf> (дата звернення: 11.05.2022).
2. Редакційні настанови Бі-Бі-Сі. С. 239. URL: https://www.nrada.gov.ua ›BBC_Guidelines_Ukr (дата звернення: 10.05.2022).
3. Срібняк І. Історія журналістики (XVII–XX ст.): підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ: ВПЦ НаУКМА, Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2013. 304 с.
4. BBC Code of Conduct-Safeguarding. URL: <https://downloads.bbc.co.uk/commissioning/site/safeguarding-code-of-conduct.pdf> (date of request: 11.05.2022).
5. BBC Safeguarding Policy. URL: <https://downloads.bbc.co.uk/aboutthebbc/insidethebbc/howwework/policiesandguidelines/childprotection/pdf/safeguarding-policy.pdf> (date of request: 11.05.2022).
6. Children and Young People as Contributors. URL: <https://www.bbc.co.uk/editorialguidelines/guidelines/children-young-people> (date of request: 10.05.2022).
7. Framework for Independent Production Companies Working on BBC Productions. URL: <http://downloads.bbc.co.uk/commissioning/site/child-protection-safeguarding-framework.pdf> (date of request: 08.05.2022).
8. Guidance: Working with children and young people as contributors. URL: <https://www.bbc.co.uk/-editorialguidelines/guidance/children-young-people-working> (date of request: 05.05.2022).
9. Healy Z. The BBC and the Child Radio Listener in the 1920s. URL: <https://www.bbc.co.uk/blogs/bbchistoryresearch/entries/cf4a5612-fdd9-47ec-88c8-a576e4bf7bd0> (date of request: 01.05.2022).
10. Safeguarding. Our policy and code of conduct are to ensure the safeguarding of children and young people working at or visiting the BBC. URL: <https://www.bbc.com/aboutthebbc/reports/policies/childprotection> (date of request: 11.05.2022).
11. Social Media Guidelines for Young Performers. URL: <https://downloads.bbc.co.uk/commissioning/-site/social-media-guidelines-young-performers.pdf> (date of request: 10.05.2022).
12. The BBC's Editorial Standards. URL: <http://downloads.bbc.co.uk/guidelines/editorialguidelines/pdfs/bbc-editorial-guidelines-whole-document.pdf> (date of request: 10.05.2022).
13. Working with children and young people at the BBC. URL: http://downloads.bbc.co.uk/aboutthebbc/insidethebbc/howwework/policiesandguidelines/childprotection/pdf/bbc_guide_to_work_with_children.pdf (date of request: 08.05.2022).

References

1. Redaktsiina polityka (bazovana na redaktsiinykh nastanovakh VVS) [Editorial policy (based on BBC editorial guidelines)]. (2014). Kyiv. Retrieved from <https://www.prostir.ua/wp-content/uploads/2016/04/%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0-%D0%93%D0%A0-%D0%9D%D0%93.pdf> [in Ukrainian].
2. Redaktsiini nastanovy Bi-Bi-Si [BBC Editorial Guidelines]. Retrieved from https://www.nrada.gov.ua/BBC_Guidelines_Ukr [in Ukrainian].
3. Sribniak, I. (2013). Istoriiia zhurnalistyky (XVII – XX st.) [History of journalism (XVII–XX centuries)]. Kyiv: Kyiv-Mohyla Academy House [in Ukrainian].
4. BBC Code of Conduct-Safeguarding. Retrieved from <https://downloads.bbc.co.uk/commissioning/site/safeguarding-code-of-conduct.pdf> [in English].
5. BBC Safeguarding Policy. Retrieved from <https://downloads.bbc.co.uk/aboutthebbc/insidethebbc/howwework/policiesandguidelines/childprotection/pdf/safeguarding-policy.pdf> [in English].
6. Children and Young People as Contributors. Retrieved from <https://www.bbc.co.uk/editorialguidelines/guidelines/children-young-people> [in English].
7. Framework for Independent Production Companies Working on BBC Productions. Retrieved from <http://downloads.bbc.co.uk/commissioning/site/child-protection-safeguarding-framework.pdf> [in English].
8. Guidance: Working with children and young people as contributors. Retrieved from <https://www.bbc.co.uk/editorialguidelines/guidance/children-young-people-working> [in English].
9. Healy, Z. The BBC and the Child Radio Listener in the 1920s. Retrieved from <https://www.bbc.co.uk/blogs/bbchistoryresearch/entries/cf4a5612-fdd9-47ec-88c8-a576e4bf7bd0> [in English].
10. Safeguarding. Our policy and code of conduct are to ensure the safeguarding of children and young people working at or visiting the BBC. Retrieved from <https://www.bbc.com/aboutthebbc/reports/policies/childprotection> [in English].
11. Social Media Guidelines for Young Performers. Retrieved from <https://downloads.bbc.co.uk/commissioning/site/social-media-guidelines-young-performers.pdf> [in English].
12. The BBC's Editorial Standards. Retrieved from <http://downloads.bbc.co.uk/guidelines/editorialguidelines/pdfs/bbc-editorial-guidelines-whole-document.pdf> [in English].
13. Working with children and young people at the BBC. Retrieved from http://downloads.bbc.co.uk/aboutthebbc/insidethebbc/howwework/policiesandguidelines/childprotection/pdf/bbc_guide_to_work_with_children.pdf [in English].

Стаття надійшла до редакції 02.06.2022.

Received 02.06.2022.

Dzomba N. BBC Ethics for the Child Protection

The aim of the study is to outline the concept of the British Broadcasting Corporation (BBC) editorial policy on covering problematic issues of journalistic related to children, production of content specifically intended or likely to be available to minors, and other possible forms of direct or indirect interaction between media professionals and children.

Research methods. The research was made possible by conducting a traditional (content-related) analysis of documents on journalistic ethics of the BBC, in which relevant issues of editorial policy were raised, and of historiographical sources of the scientific problem. Previously, inquiry and research work was carried out to establish appropriate documents. Therefore, through synthesis of the analyzed material, the stated aim was achieved.

Results. The article presents a body of current editorial documents of the BBC, which regulate the activities of journalists in various forms of interaction with children. As a result of the historiographical literature study, the origins of the BBC editorial policy on the so-called “children’s issue” are briefly considered. The content of current documents is analyzed, in particular, such as the BBC Editorial Guidelines, the BBC Child Protection Policy, the BBC Code of Conduct, the BBC Guide to Working with Children, etc. Emphasis is placed on that norms of BBC ethics on children, which are potentially most important for Ukrainian journalism. The research established the values which are the basis of the BBC editorial policy on child protection.

Novelty. With this research, the moral imperatives of the BBC on children will complement journalistic ethics as a field of knowledge in which the relevant scientific problem has not yet been properly developed.

Practical importance. The research will contribute to the formation of journalistic morality on children as a specific audience and a distinctive source of information. For the same purpose, the study can be used in further scientific research in the field of journalistic ethics.

Key words: journalistic ethics, British Broadcasting Corporation (BBC), child / children, BBC Editorial Guidelines, media, journalism.

Dziomba N. Etyka BBC w kwestii ochrony dzieci

Cel badania – określić koncepcję polityki redakcyjnej British Broadcasting Corporation dotyczącej problematycznych kwestii w dziennikarstwie, związanych z dziećmi, produkowania contentu, specjalnie zaprojektowanego lub prawdopodobnie dostępnego dla niepełnoletnich, innych możliwych form bezpośredniej lub pośredniej interakcji pomiędzy mediami a dziećmi.

Metody badania. Badanie było możliwe dzięki przeprowadzeniu tradycyjnej (merytorycznej) analizy dokumentów dotyczących etyki dziennikarskiej British Broadcasting Corporation, w których poruszono odpowiednie pytania polityki redakcyjnej oraz historiograficznych źródeł problemów naukowych. Poprzednio przeprowadzono prace poszukiwawczo-badawcze w celu ustalenia dokumentów. Dlatego syntezując przeanalizowany materiał, cel został osiągnięty.

Wyniki. W artykule przedstawiono zbiór aktualnych dokumentów redakcyjnych British Broadcasting Corporation, które regulują działalność dziennikarzy w różnych formach interakcji z dziećmi. Dzięki badaniom historiograficznej literatury pokrótce omówiono genezę polityki redakcyjnej BBC w tak zwanej «kwestii dziecięcej». Przeanalizowano treść aktualnych dokumentów, w szczególności: Redakcyjne dyrektywy BBC, Polityka BBC dotycząca ochrony dzieci, Kodeks postępowania BBC, Przewodnik BBC co do pracy z dziećmi i inne. Zrobiono akcent na potencjalnie najważniejszych dla ukraińskich dziennikarzy normach etyki BBC dotyczących dzieci. Ustalono wartości, na których opiera się polityka redakcyjna British Broadcasting Corporation w kwestii ochrony dzieci.

Nowość. Niniejszy wywiad moralne imperatywy British Broadcasting Corporation w kwestii ochrony dzieci uzupełnią etykę dziennikarską jako dziedzinę wiedzy, w której odpowiedni problem naukowy nie został jeszcze właściwie rozwiązany.

Znaczenie praktyczne. Niniejsze badanie przyczyni się do formowania moralności dziennikarskiej co do dzieci jako specyficznego odbiorcy i szczególnego źródła informacji. W takim samym celu wywiad może być wykorzystany w następnych badaniach naukowych z zakresu etyki dziennikarskiej.

Słowa kluczowe: etyka dziennikarska, British Broadcasting Corporation (BBC), dziecko / dzieci, Redakcyjne dyrektywy BBC, środki masowego przekazu (media), dziennikarstwo.